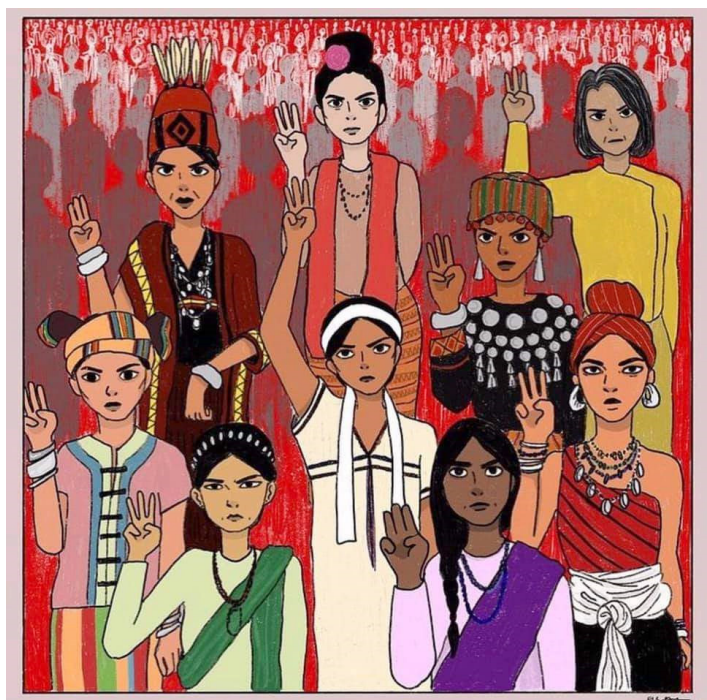

**CONTACTBLAD VAN DE GRAALBEWEGING
NEDERLAND**

verschijnt 4 x per jaar

37e jaargang - nr. 1

April 2021

Redactie

AnnA Alberts - Margreet van Leeuwen
Elly van Leeuwen-Aarsman - Marthe Link

Vormgeving

Catharien Kosian

Vaste medewerkster rubriek Graalkorrels

Didine Petit

Secretariaat & Redactie & Kopij

Elly van Leeuwen - Aarsman
Bernard Zweersstraat 148
1443 TJ Purmerend
Tel. 0299-43.84.73
E-mail ellyvanleeuwen@hetnet.nl

Administratie (adreswijzigingen & abonnementen)

Secretariaat Graalbeweging
Nieuwegracht 51 3512 LE Utrecht
Tel. 030-233.36.40
E-mail degraal@planet.nl

Abonnement

€ 15, - (meer mag ook) per jaar. Bedrag overmaken op IBAN rekening
NL93 INGB 0000 65 62 97 t.n.v. Stichting De Graal, Utrecht.

ISSN 1878 - 1616 (Intergraal is per 28 mei 2008 geregistreerd als een
periodieke publicatie en voorzien van genoemd ISSN nummer).

Uiterste datum binnenkomst kopij voor het volgende nummer:

4 juni 2021

*De drie vinger-groet op de voorpagina is gebruikt in de strijd voor democratie,
voor de rechten van vrouwen. Het is gebruikt in Thailand en Myanmar als pro-
test tijdens de acties tegen de militie en het koninklijk misbruik van de macht.*

INHOUDSOPGAVE

INSPIRATIE EN BEMOEDIGING	4
Her-inneren	4
Gewoon leven	4
'Een schoot van ontferming'	5
Leven vanuit de natuurlijke stroom van universele energie	6
Moed houden	7
Uit de derde Encycliek van Paus Franciscus	8
De toekomst van de democratie	8
PAASTIJD	9
Op weg naar Pasen	9
Paasgedachte	10
Opstaan na corona	10
De andere kant	12
GRAALNIEUWS	13
Als een mantel...	13
Wat een mooi feestje!	13
BINNENGEKOMEN	15
Coronadromen	15
Ouderen kostbaar	16
De heilige Corona	17
Vatikanstadt - 06.02.2021	18
Onze vrienden van de Tent of Nations in Palestina	19
Alles is anders in Coronatijd	22
Benedictines Philippa Rath wil vrouwen een stem geven	23
RUBRIEKEN	24
Graalkorrels	24
Boekenhoekje	26
Mijn Leesclub...	26
Een huis vol verhalen	27
Voedselhoekje	29
Paasbrood	29
Redactionele Richtlijnen	31

INSPIRATIE EN BEMOEDIGING

Her-inneren

Marthe Link

Wie heeft geen herinneringen, die je zijn bijgebleven, die soms of juist dikwijls bij je opkomen. Misschien zijn het herinneringen, die je leven een andere wending hebben gegeven, of die iets oproepen, dat je heeft bepaald bij keuzen die je moest maken. Die misschien verdrietig zijn en toch ook troostend. Onlangs promoveerde iemand aan de Universiteit van Twente op de antwoorden op de vraag, die ze stelde aan een grote groep mensen van diverse pluimage: "Stel, er is een hiernamaals. Daar worden al je herinneringen gewist, op één na. Welke herinnering kies je dan?"

Ze schreef er een boek: *Je leven in één herinnering* over. Het intrigeerde me en misschien wel vooral in deze corona-tijd. Heb ik zelf zo'n herinnering en hoe zit het met jullie, leden van de Graal met vaak al een lang leven achter de rug, maar ook andere lezeressen van 'Intergraal', vraag het jezelf af, maar ga er ook een gesprek over aan met je naasten. Er zijn natuurlijk tal van herinneringen, die je vrolijk of juist treurig maken, die hebben geholpen om keuzen te maken, die je verbinden met anderen: ouders, geliefden, kinderen, vrienden en vriendinnen, collega's, maar ook aan eigen beslissingen, die je leven een wending hebben gegeven.

Juist omdat je moet kiezen voor maar één herinnering, maakt dat dit een bijna magische vraag is. Kies je voor iets vrolijks, iets verdrietigs, is er een ander bij betrokken, heeft het je beïnvloed bij het maken van keuzen?

Stel jezelf die magische vraag: welke her-innering kies jij en waarom? Juist nu we veel alleen zijn is dit intrigerend en omdat het maar één mag zijn, zul je moeten kiezen uit heel veel meer. Denk er over na en is het morgen een andere; deel het in een volgend nummer met die grote kring van Graal-vrouwen. Ik wil die uitdaging wel aangaan en hoop daar in een volgend nummer gehoor aan te geven. Doe je mee?

Gewoon leven

Josette Kersters

Graag zou ik je iets sturen, maar de tijd is kort! Op het ogenblik vind ik inspiratie gewoon in het 'leven' en de mensen om mij heen, maar ik realiseer me dat ik bevoorrecht ben!

Verder het feit dat de operatie (aan haar heup) zo goed en vlot verlopen is en

de zorg en belangstelling van jullie allemaal. Het weten dat we samen ergens voor staan en er iets moois en goeds van willen maken. Hoe? Weet ik nog niet; de tijd zal het leren. En er gebeurt ook al zo veel goeds en moois!

'Een schoot van ontferming' Wat inspireert mij in deze tijd?

Heleen Soethoudt-Barends

Ik ben een mens die graag zingt. Er zijn dan ook liederen die mij meer of minder aanspreken. Graag zing ik het lied: 'Een schoot van ontferming is onze God'. Dit lied, de lofzang van Zacharias, lied 158b uit *Liedboek Zingen en bidden in huis en kerk* gaat deze corona-tijd met me mee. Ik hoor het elke keer als ik naar het Ochtendgebed van de Getijdengemeenschap luister. Zie ook www.bidindebinnenkamer.nl

'Een schoot van ontferming' vind ik een prachtig beeld van God. In de volgende regel staat: Hij/Zij heeft ons gezocht en gezien. Het is zo belangrijk om je als mens gezien te weten. Ook de belofte: 'Hij/Zij is ons verschenen, toen wij in duisternis waren in schaduw des doods', spreekt mij erg aan. En als we eenmaal zijn opgericht, dan klinken de woorden 'Hij/Zij zal onze voeten richten op de weg van de vrede'. Het lied heeft ook een mooie melodie, die ik regelmatig loop te neuriën en te zingen.

De Getijdengemeenschap is een soort klooster in de cloud. Zij verzorgen door-deweeks een ochtend- en avondgebed met diverse voorgangers.

Als dit lied wordt gezongen, zingen we het eerst in de hij -vorm en dan in de zij-vorm. Fijn die aandacht voor de vrouwelijke kant van God.

Hier volgt de hele tekst:

Een schoot van ontferming is onze God
Hij heeft ons gezocht en gezien
zoals de opgaande zon aan de hemel.
Hij is ons verschenen
toen wij in duisternis waren
in schaduw van dood.
Hij zal onze voeten richten
op de weg van de vrede

Tekst is van Huub Oosterhuis, melodie van Antoine Oomen.

Meer informatie en een gezongen versie op www.liedboekcompendium.nl

Leven vanuit de natuurlijke stroom van universele energie

Hilde Debacker

Kort na de eerste lockdown ben ik begonnen met online lessen qi gong bij een heel inspirerende leraar in Bilthoven. Het was 'liefde op het eerste gezicht' met deze oefeningen én met de manier waarop hij ze brengt.

Qi gong is een Chinese bewegingsleer en betekent letterlijk oefenen met je Qi, de universele levensenergie die overal aanwezig is, óók in je lichaam. Vanuit deze zienswijze is een gezond lichaam een lichaam waarin de energie vrij kan stromen. De beoefening bestaat dan ook uit verschillende - op zich heel eenvoudige - oefeningen die de levensenergie in het lichaam beter laten stromen.

Maar minstens zo belangrijk is dat je eerst op een meditatieve manier een bewustzijnsveld opbouwt. Dat je verbinding maakt met je diepste innerlijke stilte en van daaruit contact maakt met de hele kosmos om je heen. We zijn als mens immers geen aparte, losgeslagen deeltjes, we maken deel uit van een groot universeel web van levensenergie.

Die innerlijke stilte is voor mij sowieso heel belangrijk en het is prachtig om dit - zelfs online - samen met anderen te kunnen voelen en delen. Ook de verbinding met de kosmos als grote geheel vind ik in mijn eigen spirituele beoefening belangrijk, en dat wordt weerspiegeld in de Qi Gong beoefening.

En 'last but not least', al heel wat jaren geleden begon ik zelf met de beoefening van de 'innerlijke glimlach', een taoïstische oefening die ik leerde van de Vietnamese Zenleraar Thich Nhat Hanh. Ook deze oefening komt terug in de Qi gong beoefening. Men gaat ervan uit dat als je van binnenuit glimlacht je hele lichaam beter kan functioneren. De Qi kan vrij stromen, het borstgebied is ontspannen en het hart kan - net als een bloem - van binnenuit openen.

Ter inspiratie wil ik hierbij graag de meditatiezinnen meegeven die wereldwijd door Zhineng qi gong beoefenaars (Zhineng Qi Gong is een specifieke vorm van Qi Gong) gebruikt worden om het qi veld op te bouwen, vóór je aan de lichaamsoefeningen begint:

- Het hoofd raakt de lege ruimte van de blauwe hemel
- De voeten zijn diep geworteld in de aarde
- Ontspan het lichaam

- Open je hart en omarm het universum met een open geest
- Wees respectvol naar buiten toe en kalm naar binnen
- De geest is helder, het hart is rustig, de innerlijke houding is oprecht
- De gedachten zijn stil en drijven voorbij als wolken aan de hemel
- Richt je aandacht op de lege ruimte van het universum
- Laat het licht van het universum in je lichaam schijnen
- Het hele lichaam is nu in harmonie met de universele levensenergie

Ben je nieuwsgierig geworden en wil je hier meer over weten? Lees dan het boek *Zhineng Qi Gong*. Kracht en rust uit het Verre Oosten, van Anne Hering. Ze geeft daarin een mooie, eenvoudige en heldere introductie in de beoefening en de geest van *Zhineng Qi Gong*.

Moed houden

Elly van Leeuwen

Van het Purmerends Museum kreeg ik de onderstaande tekst. Bemoedigend, toch?

'Hoe langer een zaal leeg staat, hoe groter de belofte wordt die in haar woont.'

Vandaag lanceren wij samen met 400 andere culturele instellingen een boodschap van hoop. Wat begon als een hoopvolle tekst speciaal geschreven voor één theater werd al snel omarmd door de gehele culturele sector en groeide uit tot een poëtisch statement dat vanaf vandaag sectorbreed wordt verspreid. Het kunstwerk, bestaande uit een column (geschreven door Jan Beuning) en een video, gaat over de belofte van een lege zaal, waarin de magie van wat straks weer kan en mag sluimert. Wij kijken reikhalzend uit naar dat moment.

Uit de derde Encycliek van Paus Franciscus

Abdij van Berne

Ik spreek de wens uit dat in het tijdperk waarin we nu leven en met de erkenning van de waarde van ieder menselijk wezen, we samen een universeel verlangen naar menselijkheid geboren mogen laten worden. Samen met elkaar: het is een prachtig geheim om van te dromen en om van ons leven een prachtig avontuur te maken.

Niemand kan in zijn eentje het leven aan. Wij hebben een gemeenschap nodig die ons ondersteunt, die ons helpt en waarin we elkaar ondersteunen om vooruit te gaan. Het is belangrijk om samen te dromen! In je eentje riskeer je droombeelden waardoor je ziet wat er niet is, dromen bouw je samen op.

Laten we als een en dezelfde mensheid samen dromen, als reizigers met hetzelfde vlees en bloed, als kinderen van een en dezelfde aarde die ons allen onderdak geeft, ieder met de rijkdom van zijn geloof en overtuiging, ieder met zijn eigen stem, allen broeders en zusters.

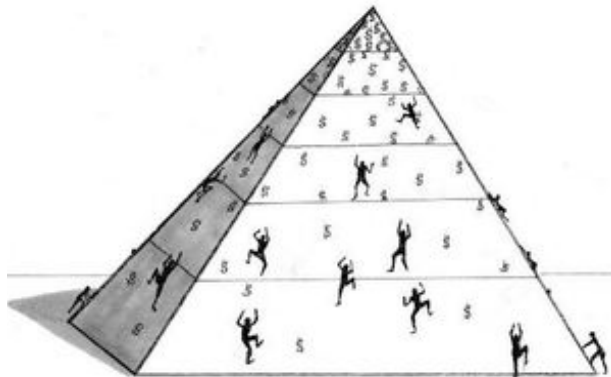
Paus Franciscus, Fratelli tutti, nr. 8

De toekomst van de democratie

Abdij van Berne

Het meritocratische idee dat mensen alle rijkdom verdienen die de markt hun doet toekomen vanwege hun talenten, maakt solidariteit welhaast een onmogelijk streven. Waarom zouden succesvolle mensen immers wat verschuldigd zijn aan de minder succesvollen in de samenleving?

Het antwoord op die vraag is afhankelijk van de erkenning dat we, ondanks al ons streven, onszelf niet hebben gemaakt en ons ook niet volledig zelf kunnen redden. Dat we in een maatschappij leven die waarde hecht aan onze talenten is een geluk dat we hebben, en niet iets wat ons toekomt. Een sterk besef van de contingentie van ons lot zou ons tot

een zekere bescheidenheid kunnen brengen: 'Daar sta ik dan, door de genade God, het toeval van mijn geboorte of de mysteriën van het lot.' Een dergelijke bescheidenheid is het begin van de weg terug van de wrede moraal van het succes die ons verdeelt. Ze wijst voorbij de tirannie van verdienste, naar een minder rancuneus en vrijgeviger openbaar leven.

Michael J. Sandel, *De tirannie van verdienste. Over de toekomst van de democratie*.

PAASTIJD

Op weg naar Pasen

Abdij van Berne

'Wat zullen we met de as doen van vader', vragen de kinderen zich af na de crematieplechtigheid. 'Thuis op de schoorsteen of toch maar verstrooien?' Zonder het misschien te willen, Heer, trekken deze gedachten me naar de crematoria in de vernietigingskampen van de Tweede Wereldoorlog. De as van duizenden mensen werden naar rivieren gebracht zodat deze wegdreef en niemand er nog van zou weten.

De palmtakken van Palmzondag, die bij velen in de kamer een jaar lang achter het kruis hingen, worden vandaag verbrand. De as brengen we aan op ons voorhoofd als teken dat alles vergankelijk is, ook onze lichamelijkheid. Datgene wat we zijn, als persoon, onze geest, zal niet vergaan maar eeuwig leven.

Om het geloof hierin levend te houden, moet onze kachel blijven branden; juist daartoe gaan we de veertigdagentijd in om ons voor te bereiden op het verrijzenisfeest. De warmte van die kachel mag je ervaren, zegt Joël, door je te realiseren dat God mild is en vol medelijden, vol liefde en geduld. En Mattheüs vertelt je dat Jezus ook jou ertoe oproept om je vanuit die gedachte in te zetten voor anderen, door te bidden en je voor die ander iets te durven ontzeggen. Mogen we daartoe onze kachel aanmaken in deze veertigdagentijd.

Bas Rentmeester & Huub Schumacher, *Zaadjes op weg naar Pasen 2021*

Blijf genieten van alle dingen die je hebt, dat maakt het leven zonniger dan kniezen om de dingen die je zou willen of doen en die nu even niet lukken.

Paasgedachte

Psalm 118, de paaspsalm (fragment)

Open uw deuren voor mij
ik die hard ben geslagen
wil dank zeggen dat ik nog leef
ik wil niet dood, ik zal leven.

De steen die geen metselaar
kon gebruiken, werd hoeksteen.
Zo is het geschied van Godswege –
begrijpen zal ik het nooit.

Dit is de dag die moest komen
hoog tij, zonovergoten
dag van bevrijding en opstaan
dag van zingen en dank.

Dank aan Hem, Hij is goed.
Hij is de vriend voor het leven.

Uit: *Onderweg naar Pasen*. Huub Oosterhuis

Opstaan na corona

Marthe Link

Dit zijn de dagen voor Pasen, vanouds een tijd van stilte en van inkeer. Of misschien lees je dit na Pasen. Dagen van opstanding, van een nieuw begin. Pasen, de herinnering aan het begin van het christendom, dat een wending is geweest in de geschiedenis van mensen, waar onze huidige jaartelling van getuigt. Het oeroude verhaal van de mens Jezus van Nazareth, een mens die een Godszoon werd genoemd. Een 'Woord, dat vlees werd', zoals in het prachtige begin van het Johannes-evangelie staat: pretentius en magistraal. Begin van het christendom, waarvan de betekenis misschien bij heel veel mensen in de beleving sterk verwaterd is, maar toch nog altijd heel velen inspireert en troost. En ook waar de Graal-beweging haar diepste inspiratie aan ontleent. Pasen, ook een begin die de natuur doet òpleven in jong groen, bloei en lichte dagen, vogelzang als voorbode van nieuw leven.

De dagen voorafgaand aan het Paasfeest zijn dagen van stilte en inkeer, die we dit jaar heel intens ervaren rondom de corona-tijd. Een tijd die ons leven bijna heeft stilgelegd, die ons laat leven in een kleine kring van anderhalve

meter, die ons op afstand zet van de ander, onze naaste. Maar ook een kring als een soort pleisterplaats bij onszelf. Contacten zijn niet meer vanzelfsprekend, maar ontmoetingen moeten georganiseerd worden met behulp van computer, internet, Zoom. Geen omhelzingen meer, geen spontane bezoeken. Een 'Stille-week' die al ruim een jaar duurt en die voorlopig, ook na Pasen, nog voortduurt.

En toch.... Pasen, feest van opstanding, van hoop en vreugde. We vieren het leven, ook in deze rare corona-tijden. In het boekje over *De kleine Prins* zegt deze: "Alleen met het hart kan je goed zien, meer dan je ogen zien." En zo is het maar net; we zien elkaar met ons hart, geïnspireerd door een gezamenlijkheid, die ons verbindt, ook zonder lijfelijke nabijheid. Inspiratie, een woord, dat verwijst naar adem, naar vuur ook; als je spiritus gooit op een klein vlammetje laait het vuur op!

Inspiratie

... en ben geroepen
Adem tot adem
en leef een oude naam
geschiedenis van mensen
En als mijn toegemeten adem
terug gaat naar haar Bron
zingt de zee
een nieuwe naam.

Marthe Link

Corona lijkt niet alleen Pasen te ontkennen, maar fragmenteert ook het bestaan, een fragmentatie, die verbeeld wordt door de hernieuwde bezigheid van heel veel mensen die grote legpuzzels leggen. En die onderling gedeeld en geruild worden als een veelzeggend beeld van die fragmentatie. Zelf probeer ik juist opheffing van die fragmentatie te zoeken in het kleuren van kleine mandalas wat me ook weer inspireert tot het schrijven van kleine gedichtjes:

Klein kleurenspeel
voorgescreven vormen
rondcirkelende gedachten
komen tot rust.

Zo heb ik dat wel ervaren en zo heeft iedereen wel iets als een ankerpunt gevormd in deze, toch ook wel bange tijd. Maar de vaccinatie is begonnen, bevende opmaat naar meer bewegingsvrijheid, meer lijfelijke ontmoetingen, een nieuw opstaan als een ópleving, waar

we hoopvol van worden en die ons intenser het Paasfeest doen ervaren.

Kahlil Gibran schreef:

"In het hart van elke winter zit een trillende lente; achter de sluier van elke nacht zit een glimlachende dageraad "

Ik wens ieder van ons een juichend en hoopvol paasfeest, laten we het leven vieren, juist nu!

Uit de dorre grond van gemis
wriemelen kleine
sprietjes van hoop omhoog
verboden van wat ons weldra
zal worden aangezegd
dat wij in vreugde en verdriet
weer aanraakbaar mogen zijn
voor elkaar.

Annelies Schröder

De andere kant

Opstanding

op de grens van bijna dag
sprak hij haar aan
zij keerde zich naar hem -
"Maria". "Meester"-
houd me niet vast

het leven samengebald
in ogen die elkaar raken

is opstanding
uitstappen uit wat je vasthoudt
ontwaken en opengaan

en zien de ogen van de ander
worden wie je al was

een ontmoeting

Wil Simis-Goddijn

GRAALNIEUWS

Als een mantel...

Gezien van der Leest

Van een lieve vriendin kreeg ik het boek: *De jongen, de mol, de vos en het paard* van Charlie Mackesy. Dit boek is echt een boek voor corona-tijd. Je kunt er lang mee zitten en een pagina overpeinzen en af en toe kort je even laten inspireren. Het is een boekje vol met tekeningen en gedachten over het leven. Het poetst de lastige kanten niet weg maar geeft een simpel maar diep antwoord op vragen die iedereen heeft. Heel troostrijk en behulpzaam om vandaag de dag staande te blijven.

Dus: zeg "Help" of luister eens naar je droom in plaats van je angst en hopelijk gebeurt er iets inspirerends voor je!

Wat een mooi feestje!

Nelleke Metselaar

Wat een mooi feestje werd het zondagochtend 7 maart, de dag voorafgaand aan Internationale Vrouwendag! Twee schrijfsters van kleur, Toni Morrison en Audre Lorde, werden in het zonnetje gezet door twee enthousiaste en inspirerende vrouwen: Ebissé Rouw van uitgeverij Pluim en Marischka Verbeek van boekhandel Savannah Bay. Beiden werden op hun beurt geïnterviewd door twee mooie Graalvrouwen, Maria en Hilde. Omdat er ook nog eens veel ruimte was voor vragen en reacties van de deelnemers, ontstond er een dynamische bijeenkomst vol mooie verhalen en ervaringen. En dat ondanks (of misschien zelfs wel dankzij) de beperking van Zoom!

Het thema was **'Hoor onze stem: vrouwen van kleur spreken zich uit'** en het werd door de bijeenkomst heel duidelijk hoe ieders kleur en afkomst de plek in en je blik op de samenleving bepalen. Een enthousiaste Ebissé Rouw liet ons zien hoe de essays van Toni Morrison nog steeds een inspiratiebron vormen in haar werk, bij de begeleiding van zwarte schrijfsters. Interessant vond ik dat witte mensen er automatisch van uitgaan dat de witte, westerse blik en geschiedenis door iedereen worden gedeeld. Zo zijn sprookjes als die van Hansje en Grietje al lang geen gedeelde geschiedenis meer. We beseffen meestal niet dat mensen van kleur zich daardoor in gesprekken buitengesloten kunnen voelen. Ook vertelde ze dat de zwarte auteurs die ze begeleidt nog steeds de neiging hebben om in hun teksten hun wereldbeeld of visie uit te leggen, alsof ze daarvoor verantwoording moeten afleggen. En ze haalde aan hoe ook vertaalsters van kleur echt nodig zijn om culturele verschillen beter te duiden.

Marischka Verbeek vertelde ons hoe zij nog altijd geïnspireerd is door de zwarte schrijfster en activiste Audre Lorde. Ze nam ons mee in de bijzondere, bijna lichamelijke, schrijfstijl van Lorde door o.m. het voorlezen van de proloog van het boek *Zami*.

De uitspraak van Audre Lorde "Het waren mijn stiltes waar ik het meest spijt van had", leidde tot een gesprek over hoe lastig het is voor vrouwen

van kleur om zich uit te spreken in pers en media. Omdat witte mensen, óók vrouwen, zich al snel aangevallen voelen in plaats van door te vragen en de tijd te nemen om echt te luisteren. In de mediastorm rond de vertaling van Amanda Gordon hebben zowel Ebissé als Marischka hun stem laten horen en heel wat boze reacties over zich heen kregen. We spraken vervolgens ook over je aangevallen voelen en over slachtofferschap.

Voor mij persoonlijk was deze ochtend ook een feestje van herkenning: boeken van beide schrijfsters waren ruim 35 jaar geleden al uitgegeven door Feministische Uitgeverij Sara, waar ik als piepjonge feministe werkte. (Ik moet zelfs Audre Lorde hebben ontmoet, omdat we haar volgens mij naar Nederland hadden gehaald voor een persconferentie. Maar jammer genoeg kan ik me dat niet goed meer voor de geest halen!).

Ik - en enkele vrouwen met mij - hadden het gevoel dat we na de tweede femi-

nistische golf van de jaren tachtig, waarin Sara o.a. een 'Zwarte vrouwen-reeks' uitgaf, op dit terrein misschien wel enkele tientallen jaren stil zijn blijven staan. Gelukkig lijkt daar nu weer de nodige beweging in te komen! Volgens mij werden de meeste deelnemers wel geraakt door het élan van beide vrouwen.

Zelf vond ik het vooral heel inspirerend om te horen hoe jonge zwarte vrouwen als Ebissé zich hard maken om vrouwen van kleur hun rechtmatige plek in de Nederlandse literatuur te geven. Heel mooi dat de Graal deze combinatie van vrouwen van kleur en literatuur een podium heeft gegeven!

BINNENGEKOMEN

Coronadromen

Mineke van Sloten

In deze tijd is er meer gelegenheid om rustig wakker te worden en tot je door te laten dringen wat je in de nacht hebt beleefd. Ik vond het leuk om te ontdekken hoe Corona zich daar manifesteert.

Ik was in een winkel (Mediamarkt) op weg naar de uitgang en ineens begonnen mensen aan alle kanten om me heen te dringen.

Ik kwam D en A tegen en had een papier bij me van het koor waar tekst opstond en tekenjes van een cirkel met een stip erin. A (pianiste en zangeres) legde de betekenis van die tekenjes uit maar ik was het er niet mee eens. Ik probeerde het uit te leggen maar voelde me eigenwijs en er ontstond een onprettige sfeer. Ik begreep dat de uitleg van A wel klopte voor de tekenjes die in de tekst stonden maar de betekenis die ik had geleerd betrof de tekenjes die aan het eind van de regel stonden en die was altijd hetzelfde.

Ik bedacht me dat D en A eigenlijk op weg waren naar buiten, naar de hei en dat ik ze ophield wat jammer was want daar wilde ik ook wel heen.

Wellicht ten overvloede: Mediamarkt is volgens mijn interpretatie een symbool voor de mediamarkt die zich afspeelt rond alle onzekerheden omtrent Corona en de meningen die mensen daarover met elkaar uitwisselen (ruilen). Dringen is tijdens deze crisis extra beangstigend, en de uitgang is ook: het einde van de crisis.

Op het papier staan regels die verwijzen naar de figuurlijke regels rond de covid-19 epidemie.

De deskundige heeft een andere opvatting dan ik, of de mensen aan wie de regels worden opgelegd.

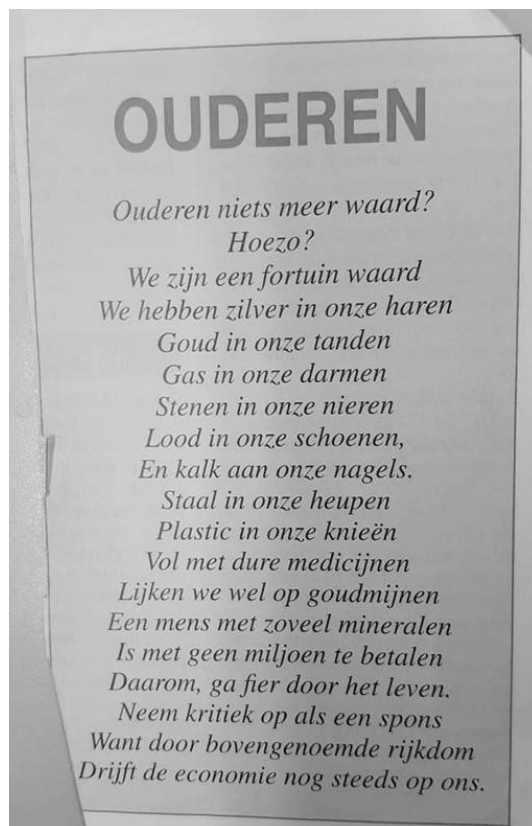
De simpele regels zijn 'aan het eind' (tenslotte) altijd hetzelfde, zoals afstand houden, handen wassen en dan weet je wel genoeg, maar er zijn ook regels die steeds veranderen en dat is wat ingewikkelder.

De hei is ook lekker naar buiten, ver van al die mensen die nu steeds meer 'gevaar' representeren.

Mijn zus droomde nadat ik haar dit verteld had het volgende:

We zouden met een paar mensen ergens wat gaan drinken. Op weg ernaar toe bedachten we dat we geen tafeltje bij ons hadden, dat was een van de nieuwe coronaregels. We gingen een soort school binnen en ontvreemdden daar een klein tafeltje. Dat was nog een ontzettend gesjouw over straat.

Ik ben benieuwd of er meer mensen zijn die Corona in hun dromen tegenkomen.

*Probeer het eens:
anders om te gaan met je tijd.*

*Tijd verliezen
om tijd te winnen,
om beter te weten
waarheen het moet,
hoe het moet
en dat het moet.*

*Vastentijd
even de woestijn van het leven intrekken
stilte en rust te zoeken,
weg uit de gejaagdheid en oppervlakkigheid
van ons dagelijks bestaan,
leeg worden van wat ons gevangen houdt
om te groeien in verbondenheid.*

De heilige Corona

Uit: Nieuwsbrief 'Bij de Tijd', KBO Purmerend

In 2020 werd Sint Corona opnieuw bekend doordat onder meer Trouw en het Algemeen Dagblad over haar bestaan berichtten in relatie met de coronaepidemie. De relatief onbekende Corona van Egypte leefde mogelijk in de omgeving van Antiochië. Vaak wordt zij samen met Sint Victor (Victor van Damascus) genoemd. Deze heilige was oorspronkelijk een Romeinse soldaat. Hij diende in Damascus tijdens het bewind van keizer Antonius Pius (138-161). Tijdens de toenmalige christenvervolgingen werd Victor, vanwege zijn christelijk geloof, in Damascus gemarteld en terecht gesteld.

Corona, een jong meisje, stond hem bij tijdens de martelingen. Zij troostte hem en moedigde hem aan om vol te houden. Mogelijk was zij de vrouw van Sint Victor of van een andere soldaat. Vanwege haar hulp aan Victor werd ze gearresteerd, veroordeeld en terecht gesteld. De Rooms Katholieke kerk viert haar feestdag, samen met die van Sint Victor, op 14 mei.

Zij wordt voorgesteld als een jonge vrouw in mooie gewaden met op haar hoofd een kroon (corona), een martelaarspalm in de hand en een witte lelie (maagdelijkheid).

Sint Corona wordt beschouwd als patrones van zaken die gepaard gaan met geld. Ze wordt ook genoemd als beschermheilige van slagers en houthakkers. Volgens de website van de Akense Dom geldt ze bovendien als schutspatroon van epidemieën.

Keizer Otto III bracht in 996, na zijn keizerskroning, haar stoffelijk overschot naar de Schatkamer van de Dom van Aken.

Vatikanstadt - 06.02.2021

In der Bischofssynode der katholischen Kirche erhält erstmals eine Frau Stimmrecht. Mit der am Samstag vom Vatikan mitgeteilten Ernennung der französischen Theologin Nathalie Becquart (51) als Untersekretärin des Synoden-Sekretariats ist sie automatisch stimmberechtigt. Dies bestätigte der Generalsekretär der Bischofssynode, Kardinal Mario Grech, dem Portal Vatican News (Samstag). Seit 2019 Becquart war bereits Beraterin des Generalsekretariats.

"Mit der Ernennung von Schwester Nathalie Becquart und der Möglichkeit, dass sie mit Stimmrecht teilnimmt, ist eine Tür geöffnet worden", so Grech. Man werde "dann sehen, welche weiteren Schritte in der Zukunft unternommen werden können". Zusammen mit Becquart wurde der spanische Augustiner Luis Marin de San Martin (59) zum zweiten Untersekretär der Behörde ernannt.

Debatte bei vergangenen Bischofssynoden

Ein Stimmrecht für Frauen bei den Versammlungen der Bischofssynode war in den vergangenen Jahren mehrfach gefordert worden. Zuletzt wurde das Thema vor und während der Jugend- und der Amazonas-Synode diskutiert. Dort hatte erstmals ein Ordensoberer, der nicht Priester ist, Stimmrecht gehabt, nicht aber die Leiterinnen von Frauenorden.

Nathalie Becquart gehört der 1963 gegründeten Ordensgemeinschaft "Institut La Xaviere" an. Nach dem Besuch der höheren Handelsschule in Paris studierte sie Theologie, Philosophie und Soziologie. In Boston/USA befasste sie sich in einem theologischen Aufbaustudium mit der Synodalität der Kirche. 1995 trat sie der Xaviere-Gemeinschaft bei, in der sie 2005 ihre ewigen Gelübde ablegte. Von 2008 bis 2012 war Becquart Nationaldirektorin der Kommission für Evangelisierung und Berufungspastoral der Französischen Bischofskonferenz.

Die Bischofssynode ist ein Beratungsorgan des Papstes. Das Kollegium der Bischöfe soll den Papst in seiner Leitungsaufgabe unterstützen. Im Zuge des Zweiten Vatikanischen Konzils (1962-1965) richtete Papst Paul VI. dieses Gremium ein. In der Regel findet eine Bischofssynode alle drei Jahre statt. Daneben gibt es außerordentliche Synoden wie die Familiensynode 2015 und Sondersynoden zur Lage der Kirche in einzelnen Regionen der Welt wie die Amazonassynode 2019. Die nächste ordentliche Synode ist für Oktober 2022 angesetzt. Sie ist mit dem Titel "Für eine synodale Kirche: Gemeinschaft, Partizipation und Mission" überschrieben. (mal/KNA)

Onze vrienden van de Tent of Nations in Palestina

Chris de Leeuw

In de afgelopen jaren hebben wij (in de Dominicuskerk in Amsterdam) meerdere malen donaties gegeven aan de Tent of Nations in Palestina, de educatieve boerderij met het vredesproject van de Palestijns-christelijke familie Nassar. Ieder jaar hebben we in Nederland een 'vrienden middag', waar ik altijd naar toe ging. Dat kon dit jaar natuurlijk niet en daarom hadden wij een Zoom bijeenkomst, een heel bijzondere feestelijke middag. Met meer dan 125 mensen luisterden we naar Daoud Nassar die vertelde hoe moeilijk het voor hen nu is met zowel het werken op het land zonder de vele medewerkers van andere jaren, met de illegale settlements die hun landgoed meer en meer insluiten, en ook met de al 30 jaar durende strijd om telkens weer te bewijzen dat het landgoed hen echt toebehoort. Ondanks de geldige papieren die zij hebben spant Israël steeds weer nieuwe rechtszaken aan. Als het hem allemaal bijna te veel wordt, zegt zijn moeder altijd: "Don't worry, God will open a way". Ik was geïnspireerd door zijn realistische maar toch ook hoopvolle manier van praten: "iedere uitdaging is tegelijk ook een mogelijkheid".

Het betekent veel voor Daoud en zijn familie dat wij vanuit Nederland in vriendschap en solidariteit om hen heen staan. Voor Daouds 50e verjaardag in oktober hebben we vanuit Nederland 500 bomen cadeau gegeven, waarvan er al 150 geplant zijn. Het voortdurend blijven planten van bomen op Palestijns grondgebied is één van de manieren om aan te tonen aan de Israëlische Autoriteiten dat het land wordt bewerkt. Indien er gedurende een periode van drie jaar geen landbouwactiviteiten plaats vinden, kan Israël namelijk claimen dat het betreffende stuk land eigendom is van de staat Israël. Planten van bomen is een daad van verzet en van hoop, het duurt enkele jaren voordat zij vrucht dragen.

Corona is een groot probleem in Palestina. Er zijn momenteel (maart) 17.989 coronavirusgevallen op de Westelijke Jordaanoever, een van de hoogste niveaus sinds het begin van de pandemie. Grote delen van de Westoever zijn in lockdown gegaan om de stijgende infectiecijfers onder controle te krijgen. Ziekenhuizen in Ramallah en Bethlehem bereikten hun volledige capaciteit. Israël loopt wereldwijd voorop wat betreft het vaccineren van de eigen bevolking, maar lag internationaal onder vuur omdat het de ongeveer 5,2 miljoen Palestijnen die onder Israëlische bezetting op de Westelijke Jordaanoever

en in Gaza wonen niet had opgenomen in de vaccinatieplanning. Onder het internationaal recht is Israël, als bezettende mogendheid, verplicht zorg te dragen voor de gezondheid van de bezette bevolking. Israël beargumenteerde echter dat het vaccineren tegen COVID-19 de verantwoordelijkheid was van het Palestijnse ministerie van Volksgezondheid. Israël is in maart wel begonnen met het toedienen van COVID-19 vaccins aan Palestijnen die in Israël en in de illegale kolonies op de bezette Westelijke Jordaanoever werken, maar hun vrouwen en kinderen krijgen die nog niet.

Het Internationaal Strafhof in Den Haag heeft in februari officieel besloten mogelijke oorlogsmisdaden te onderzoeken die vanaf 2014 in Palestina begaan zijn. Israël doet er vanaf het begin alles aan om het Hof te stoppen. In de vorige fase schakelde Israël internationale vrienden in, waaronder diverse EU-lidstaten, om de jurisdictie te betwisten. Ook bij vervolgstappen zal Israël druk proberen uit te oefenen. Amerika erkent het Internationaal Strafhof niet, en ook President Biden steunt Israël. Sinds het ICC begon met zijn eerste onderzoek naar de situatie in Palestina, heeft het Israëlische apartheidregime meer dan 3.600 Palestijnen gedood.

Om de week krijg ik bericht van The Rights Forum over wat er in Palestina gebeurd is. Uit het bericht van 2 – 9 maart heb ik twee feiten gehaald. De Israëlische politie heeft op 8 maart een evenement in een vrouwen centrum in Oost-Jeruzalem ter gelegenheid van Internationale Vrouwendag opgebroken. Volgens de politie was de tentoonstelling van door vrouwen gemaakte traditionele Palestijnse kleding en objecten een evenement van de Palestijnse Autoriteit, en daarmee volgens de wet illegaal. 'Het ministerie van Openbare Veiligheid vaardigde een bevel uit waarin het evenement als zodanig werd verklaard, en de politie voerde het bevel uit', aldus een woordvoerder van de politie. Volgens Sabreen Sayyad, een van de organisatoren van het evenement, werden Ikhlas Sayyad, de voorzitter van het vrouwen centrum, en klerenont-

werper Manal Abu Sbeitan gearresteerd. Ook werden kleren en tentoongestelde voorwerpen in beslag genomen.

Een rechtbank in Jeruzalem heeft op 3 maart geoordeeld dat zeven gezinnen uit de wijk Sheikh Jarrah in het bezette Oost-Jeruzalem hun huizen per 1 augustus moeten verlaten. Het is de tweede keer in korte tijd dat de rechtbank een aantal Palestijnse families tegelijkertijd hun huizen ontnemt, ten gunste van Israëlische kolonisten. Op 16 februari werd bekend dat de huizen van een zestal Palestijnse families in beslag worden genomen. De rechtbank in Jeruzalem heeft daarmee in minder dan een maand goedkeuring verleend voor de uithuiszetting van 58 mensen, waaronder 17 kinderen.

Uit een bericht van februari: tussen 1 en 3 februari heeft het Israëlische leger een groot aantal huizen en tenten van de bedoeïenengemeenschap Khirbet Humsah in het noorden van de Jordaanvallei gesloopt of geconfisqueerd. In totaal zijn er zeventig tenten en andere constructies vernietigd, waarvan sommigen in gebruik waren als woningen of schuilplaatsen voor vee. Ook is een aantal voertuigen in beslag genomen. Elf Palestijnse gezinnen, bestaande uit bijna tachtig personen, waaronder meer dan veertig kinderen, raakten ontheemd en hebben deze winter geen huis of veilig onderkomen meer.

Iedere keer weer als ik deze berichten binnen krijg, vraag ik me af waarom de United Nations, ons eigen land en alle landen die zeggen mensenrechten hoog in het vaandel te hebben, wel 'ach hoe erg en onrechtmatig' roepen, maar er niets aan doen en wapens blijven sturen naar Israël, wapens die gebruikt worden op de Palestijnen. Wij maken ons zorgen over de geestelijke gezondheid van onze jongeren die één jaar beperkingen ervaren, wat moet het dan zijn voor de Palestijnse jongeren die opgroeien met allerlei beperkingen en onrechtmatige ervaringen, daar zouden wij ons zorgen over moeten maken. Dan probeer ik maar mijn verontwaardiging en angst om te zetten in een gebed en kijk ik naar de steen die bij de Tent of Nations bij de ingang staat: wij weigeren vijanden te zijn.

*We blokkeren het goede in ons leven,
Wanneer we het moeilijke niet aannemen*
Bettina van Arnim

Alles is anders in Coronatijd

Elly van Leeuwen

In het afgelopen jaar ging men, zeker in het begin, over het algemeen met volle kracht, samen de strijd aan tegen de pandemie. Er werd geluisterd naar de voorgeschreven regels. Samen komen we eruit. Dat samen is moeilijk en na een jaar komt er hier en daar toch wel de klad in. We worden het ook zo moe.

Ben je naar de GGD geweest, dan is negatief positief en positief negatief! Dit is verwarrend. Je bent nu blij dat dit negatief goed is. Een kennis van me van 94 jaar belde me verheugd op met het bericht dat de dokter gezegd had dat ze positief was. Alleen tot volgende week maandag binnen blijven! Leg deze omgekeerde wereld maar eens uit. Gelukkig gaat het goed met haar.

Het zou vroeger niet in je hoofd opkomen om te vragen: "Ben je al geprikt?" Nu is dat heel gewoon en denk je niet waar bemoei je je mee.

Zoom werd gebruikt om een kledingstuk mooi af te maken, nu is het een manier om met beeld en geluid anderen te ontmoeten en te overleggen. Deze technische mogelijkheid zorgde ervoor dat we met 150 Graalvrouwen van alle Graallanden op 6 maart 'bij elkaar' waren om te praten over de invloed van Covid19 op het leven van vrouwen.

Ik zou nooit denken dat life-stream iets technisch was. Meer een soort spirituele levensstroom of de sappen die een boom in leven houden. Om dan nog maar niet te spreken van social-distance. Je kunt elkaar wél een stoot met de elleboog geven! Dat doe je toch niet! Samenkomen in 'bubbels' is ook zo iets. Nooit van gehoord, maar het schijnt wel effectief te zijn.

Ja, het leven dobert langs me heen. Ik fladder maar wat. Het kabbelt en het suddert.

Geen hoogtepunten, geen dieptepunten (behalve op de dagen dat ik het even niet zie zitten).

Ik vraag me af hoe dat straks moet als we met z'n allen weer de vrijheid krijgen om ons vrij te bewegen, te gaan en staan waar we willen. Wat is gewoon? Hoe moest dat ook alweer? Geen zorgen hoor, daarover ben ik positief (op de oude manier!). Het komt wel weer goed.

Benedictines Philippa Rath wil vrouwen een stem geven

Zuster Philippa Rath, benedictines en afgevaardigde naar het dialoogproces van de Synodale Weg, maakt zich sterk voor wijding van vrouwen tot diaken en priester in de katholieke kerk. Zij stelt: Wat we tot nu toe meemaken is een "enorme verspilling van middelen en charisma".

Een verspilling "die al tientallen jaren in de kerk plaatsvindt tot op de dag van vandaag", schrijft de religieuze in het boek "*Omdat God het zo wil*", dat 1 februari a.s. bij Herder Verlag verschijnt. Daarin heeft ze getuigenissen over leven en roeping verzameld van 150 vrouwen die zich geroepen voelen tot het diaconaat of het priesterschap.

In een interview met het katholieke persbureau (KNA) zei zuster Philippa: "Ik wilde eindelijk vrouwen een stem geven en hen de kans geven om openlijk uit te komen voor hun roeping tot priester of diaken."

Kritiek op de Synodale Weg

De zuster van de abdij van Sint Hildegard in Rudesheim-Eibingen sprak ook met het vooruitzicht op de Synodale Weg die op 4 en 5 februari als videoconferentie wordt voortgezet. In verband met deze dialoog zijn er al heel wat theologische verhandelingen geschreven over de mogelijkheid tot wijding van vrouwen, "maar dit persoonlijke niveau, de kijk op persoonlijke roepingsgeschiedenis, heeft naar mijn mening tot dusver te weinig aandacht gekregen."

"Het is mijn bedoeling met dit boek tot bezinning aan te sporen en ook een 'schok' teweeg te brengen," vervolgde Rath: "Omdat ik ervan overtuigd ben dat onze katholieke kerk, die tot nu toe verschijnt als een 'klerikale mannenkerk', een 'geamputeerde' kerk is omdat ze meer dan de helft van alle gelovigen, uitsluit van de gewijde ambten. Dit is discriminerend."

Wat betreft de uitspraak die paus Johannes Paulus II in 1994 in een leerstellige brief deed, volgens welke de katholieke kerk "geen autoriteit heeft" om vrouwen te wijden, zeiden de religieuzen: "Ik zie niet in dat deze uitspraak in een steen gegrifte wet van God is. Er moet ruimte blijven voor verder denken en verder argumenteren. In de kerk kan er geen verbod zijn om te denken", voegde zij toe, "Basta-beslissingen zijn nooit nuttig, zelfs niet als ze keer op keer worden herhaald".

bron: domradio.de

beeld:© <https://static1.squarespace.com/Screen+Shot+2019-04-24>

RUBRIEKEN

Graalkorrels

Bewerkt door Didine Petit

Australië

Tijdens haar verblijf in Tanzania voor de Internationale Raad van de Graal dacht Mary Boyd dikwijls aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de V.N. Ze vroeg zich af hoe deze ook in Australië toegepast moesten worden. Haar zoeken bracht haar tijdens de Corona-lockdown bij het boek *The Case for a Job Guarantee* (Pavlina R. Tcherneva. Polity. 2020).

De auteur is economieprofessor in New York en doet wetenschappelijk onderzoek over de 'Green New Deal' (GND). Deze term verwijst naar de 'New Deal' voor economische herstelmaatregelen tegen de Grote Depressie van de V.S.A. in de jaren 1930. Ze citeert dan ook de toenmalige president Franklin D. Roosevelt: "Je mag geen dak bouwen zonder eerst een stevig fundament aan te leggen." Om klimaatopwarming daadwerkelijk te stoppen combineert de GND zijn sociale economie met nieuwere aandachtspunten voor klimaatvriendelijke energie en efficiënt gebruik van hulpbronnen. De transitie naar schone energie vereist een basis van wereldwijde economische zekerheid voor allen, en dus ook voor mensen die op alle niveaus decennialang in de fossiele of verwante industrie gewerkt hebben. Anders is een duurzame en leefbare toekomst niet verzekerd. Jobgarantie en de nodige opleidingen voor allen die willen werken, zijn de belangrijkste onderdelen van de GND.

De V.N. en een groeiend aantal landen promoten dit concept. Ze willen niet alleen het milieu regenereren, maar ook de gemeenschappen versterken en de sociale determinanten van de gezondheid verbeteren. Dit betekent concreet dat klimaatvriendelijke woningen voor allen beschikbaar worden. Wanneer we overstappen van een industriële naar een regeneratieve landbouw, moet voedselveiligheid voor iedereen gegarandeerd zijn. Bijzondere aandacht is noodzakelijk voor de meest kwetsbare mensen. Zij ondergaan momenteel de meest negatieve gevolgen van de klimaatverandering, o.a. massaontslagen. (Mary Boyd. Network Bulletin Global Justice Overcoming Poverty. Januari 2021)

Canada

Ook Marian Ronan heeft zich in deze bijzondere periode verdiept in de oplossingen voor de klimaatcrisis. Zij deed dit met een ander boek, *Climate Crisis and the Global Green New Deal: The Political Economy of Saving the Planet* (Noam Chomsky en Robert Pollin. Verso. 2020).

Volgens deze auteurs zijn de klimaatverandering en een mogelijke nucleaire oorlog de grootste problemen van onze wereld. Chomsky linkt de klimaatverandering aan de atoombommen op Hiroshima. In 1945 ontstond zowel een massale groei van atoomwapens als van fossiele brandstoffen-uitstoot. Hierdoor wordt de opwarming van onze planeet onomkeerbaar en in het minst slechte geval in 2050, maar vermoedelijk al eerder.

De oorzaken zijn ontbossing, industriële landbouw, luchtvervuiling en de neoliberale tendens om alles te privatiseren. Een groot segment van het electoraat bestaande uit kapitalisten, wanhopige gemotoriseerde mijnwerkers en werkloze fabrieksarbeiders, ontkent het klimaatprobleem en verzet zich tegen de nodige oplossingen ervan. Chomsky en Pollin beweren dat dit verholpen kan worden door een shift naar lokale ondernemingen met groene energie die mede-beheerd worden door de arbeiders.

De doelstellingen van de Global Green New Deal zijn: 45% reductie van CO2 in 2030 en 0% CO2 emissie in 2050. Om dit te bereiken moeten de landen 2,5% van hun Bruto Binnenlandse Product besteden aan energie-efficiënte gebouwen, bedrijven, auto's en openbaar vervoer en aan de overstap naar schone en hernieuwbare energie. De auteurs beklemtonen dat deze veranderingen mettertijd zichzelf volledig zullen terugbetalen, op voorwaarde dat ze gepaard gaan met fatsoenlijke lonen en een behouden of verhoogde tewerkstellingsgraad en levensstandaard van allen die betrokken zijn bij de fossiele en aanverwante industrie.

Zij verwerpen de theorie dat kernenergie een rol kan spelen in deze transitie, wegens de gevaren van radioactief afval, nucleaire brandstoffen, diefstallen van nucleaire wapentechnologie en nucleaire kernsmelting. Zij verwerpen de industriële koolstofafvang uit de lucht, technologische koolstofopslag in de grond en massale aerosolinjecties (n.v.d.r.: die in de stratosfeer wolken verwekken om een deel van de binnenkomende zonnestrallen terug te kaatsen). Wereldwijde herbebossing is goedkoper en minder gevaarlijk. Zij verwerpen ook de krimpeconomie van sommige milieuactivisten, want we hebben een grote groei van schone energie-infrastructuur nodig, zelfs wanneer de fossiele energie inkrimpt.

Ze leggen uit dat de gevolgen van mogelijke acties eerst goed onderzocht moeten worden; bijvoorbeeld wekelijkse betogingen die het openbaar vervoer van werkende mensen belemmeren, doen mensen afhaken.

Het laatste hoofdstuk van dit boek focust op de indrukwekkende bewegingen tegen klimaatopwarming in recente jaren, zoals de Mondiale Klimaatstaking in 2019 en Extinction Rebellion. Nieuwe groene wetgeving in talrijke landen en sommige delen van de V.S.A. die hiermee gepaard gingen, zijn hoopgevend! (Marian Ronan. Gumbo. Januari 2021.)

BOEKENHOEKJE

Mijn Leesclub...

Joke Poot

Wat is voor mij zo belangrijk om in een leesgroep te zitten?

Mijn groep bestaat nu 11 jaar, we maken lief en leed mee met elkaar. Twee vrouwen zijn de afgelopen jaren overleden, de oprichtster van de groep, en een jongere vrouw. We hebben hun ziekteproces meegemaakt, ze gesteund. Ook zijn we allemaal naar hun begrafenis geweest en deelden het verdriet. Ook de echtgenoot van een van ons is overleden, nog geen 60 jaar. Ook daar waren we aanwezig. Dit tekent de verbondenheid en de warme belangstelling voor elkaar. Ook leuke dingen gebeurden, een van ons had een feest omdat hij en zijn vrouw allebei 70 waren geworden. We hebben als groep gedichtjes gemaakt van titels van boeken die we gelezen hadden zoals bijv.:

Kleine Bij,
vliegt met de gezusters Materazzi
naar Merelbeke
in de tijd die nodig is.

Of

Magdalena had moedervlekken,
We waren Sprakeloos
en het was op Moeders Zondag,
maar het Leven gaat verder...

We zijn met zeven mensen met een gemiddelde leeftijd van 67 jaar. We hebben altijd een gespreksleider. Er zijn vragen over bijv. wat trof je in de woorden en handelingen van de hoofdfiguren, wat zijn hun diepere motivaties en herken je daar iets in, in je eigen leven...

Omdat we niet lieflijk bij elkaar kunnen komen en wel door willen gaan, hebben we besloten het online te proberen. We kregen een link, hadden ook besloten twee aan twee ervoor te gaan zitten en daar gingen we. Leuk om in elkaars huiskamer te kijken. Het boek van Herman Hesse, *Narziss en Goldmund*, was het eerste wat we bespraken. Een van ons was de gespreksleider en dat werkte wonderwel. We reageerden op de vragen en op elkaar. Hier ging het om het leven van de twee hoofdfiguren die ondanks hun heel verschillende levens, toch altijd van elkaar bleven houden ...

Het ging goed, maar de volgende keer zal ieder voor haar eigen scherm zitten. Dan bespreken we de vragenlijsten van Proust, ik moet er nog aan beginnen, eerlijk gezegd trekt me dit niet zo, maar ja, ieder maakt om beurten een keuze en het is ook wel goed om me in iets anders te verdiepen.

Ons laatste samen, besproken boek was *Ten oosten van Eden* van Steinbeck. Een prachtig boek met een bijbels thema, de broers die zo verschillend zijn en elkaar ook naar het leven staan. Tot slot, we hopen allemaal dat deze lockdown snel voorbij zal zijn en we elkaar weer life kunnen zien en begroeten.

vloedgolf

*golf na golf
dreigt ons
te overspoelen
een vloedgolf
van slecht nieuws*

*maar stil
plant Gij uw voet
op deze watervloed
en zegt
zo komt het goed.*

Een huis vol verhalen

Josje van der Laan

De schrijfster van deze tekst is een vriendin van de Graalbeweging. Zij verloor bijna een jaar geleden haar partner na 6 jaar intensieve mantelzorg. Ze kreeg het idee om haar/hun leven te beschrijven aan de hand van voorwerpen in huis, die een geschiedenis hebben.

Het doet haar blik verschuiven van de laatste moeilijke jaren naar de gelukkige tijd die daaraan voorafging. Het gaf haar kracht om afscheid te nemen en verder te gaan. Zij wil deze ervaring delen, omdat ze de verwerking van verlies ook aan anderen gunt.

Hieronder volgen het voorwoord van de gebundelde verhalen en enkele voorbeelden van de verhalen. Mocht u Josje willen bellen hierover, dan kan dat op 06 557 855 67.

Voorwoord

Als ik rondkijk in mijn huis op de Appelgaarde, zie ik heel veel dingen die mij verhalen vertellen. Ik ken ze, de verhalen, en ze komen geregeld in mijn gedachten. En verhalen zijn belangrijk. Voor mij zijn ze vanzelfsprekend. Ik ben aan de voorwerpen en hun geschiedenis gehecht. Een toevallige bezoeker van mijn huis heeft daar zo geen weet van, ziet alleen veel dingen.

Aanvankelijk dacht ik dat iedereen dat wel zou hebben: een huis vol verhalen. Maar bij nader inzien ken ik ook mensen met een heel opgeruimd, bijna leeg huis. Ergens boeit me dat ook wel, misschien geeft een leger huis ook wel meer ruimte in je hoofd.

Ik heb nu de tijd om mijn eigen-huis-verhalen op te schrijven, als merkstenen in mijn leven. Om een beetje ordening aan te brengen in de veelheid van dingen en er van een zekere afstand naar te kijken. En ook wil ik die verhalen vertellen aan mijn kinderen Heleen en Fleur en aan mijn kleinkinderen Minne, Sabijn en Rinske die deel van mijn leven zijn. Het zijn ook echt mijn verhalen, vaak voor honderd procent waar, soms iets minder, iets mooier gemaakt misschien omdat het vanuit mijn geromantiseerde beleven verteld is.

Al schrijvend kwam de vraag bij mij op waar al die verhalende voorwerpen belanden als ik er ooit niet meer ben. Ik ging meer nadenken over mijn hechting aan materiële zaken: 'met lichte hand vasthouden en dan loslaten' of 'alles is van mij maar niet voorgoed'. Dat las ik ergens en dat voelt wel goed. Ik leef rustig verder.

Ik vroeg me ook af, hoe ik als mens achter al deze verhalen tevoorschijn kom, naar analogie van 'zeg me wie je vrienden zijn en ik zal zeggen wie jij bent'.

Door het schrijven maakte ik een ontwikkeling door. Het leverde mij een helder besef op van een rijk leven, tot 2020 meer dan dertig jaar samen met Ine. Hierdoor kwamen de laatste zorgvolle jaren ook in een ander perspectief te staan. En dit besef is ook belangrijk voor de komende jaren.

Tot slot: ik was van plan een klein verhalen/ fotoboekje te maken. Maar al schrijvend kreeg ik er steeds meer plezier in, associërend van het ene voorwerp naar het andere. Alles verbonden met ervaringen en belevenissen, bijna rituelen soms.

Ik heb de verhalen opgeschreven zoals ze in me opkwamen. Later heb ik een volgorde aangebracht, alsof ik de verschillende kamers van mijn huis doorliep. Eerst van buiten naar binnen en vervolgens van beneden naar boven. Het boekje werd dikker dan gedacht. Maar het hoeft ook niet van het begin tot het einde gelezen te worden. Je kunt erdoorheen bladeren. Voor mij moest het eerder geschreven worden dan gelezen.

Voorbeelden:

Drie vogeltjes op de rand van het balkon
Schoonzus Emi boetseerde op ons verzoek de vogeltjes en liet ze in brons gieten.

Ze gingen steeds meer bij ons huis en bij ons horen. Ze keken mee over de sloot en genoten er van de natuur. Later gaan ze mee en vragen we hen te zingen op ons graf.

Zilveren taartschep

Toen Ine en ik 25 jaar samenwoonden, vierden we dat met een dagje strand-wandelen en een bezoekje aan een markt met oude spullen op de Lange Voorhout in Den Haag.

We kochten er een heel oude psalmbundel en een mooi versierde taartschep, waarbij we de wens uitspraken dat we nog heel lang samen psalmen zouden lezen en taartjes zouden eten, want zoetekauwen, dat waren we wel.

Jos (winter 2020-2021)

VOEDSELHOEKJE

Paasbrood

Zoals het in veel culturen gebakken wordt voor een extra feestelijke Pasen.

Ingrediënten

250 gram tarwe-volkorenmeel
250 gram tarwebloem
50 gram boter, gesmolten
15 gram verse gist
100 a 125 ml lauwwarm water
2 eieren
3 volle eetlepels honing
rasp van 1 citroen
zeezout (10 gram, naar believen minder)
200 gram rozijnen
100 gram hazelnoten

Bereiding

1. rooster de hazelnoten en laat ze afkoelen
2. was de rozijnen en laat ze in een beetje warm water weken
3. meng het meel, de bloem en de gesmolten boter
4. laat de gist met ongeveer 1/3e van het lauwwarme water in een schaalje oplossen door te roeren
5. voeg de eieren, de honing, citroenrasp en (op een paar eetlepels water na) de rest van het water toe. Meng eerst alles door elkaar en voeg dan pas het zout toe.
6. kneed ongeveer 20 minuten, wanneer het deeg wat stug is, voeg dan het kleine restje water toe
7. laat de rozijnen uitlekken en droog ze na in een doek, zodat het deeg niet natter wordt dan noodzakelijk
8. hak, plet of maal de hazelnoten in grove stukjes
9. maak het deeg plat, leg de rozijnen en hazelnoten erin, kneedt goed door elkaar. Door de rozijnen wordt het deeg nu toch al plakkerig
10. breng spanning in het deeg door het op te bollen
11. leg het deeg in een cake- of broodblik (of maak er een bol van) en bedek het met een geolied stukje plastic folie tegen het uitdrogen.
12. laat het deeg 1 tot 1,5 uur rijzen. Haal het plastic folie eraf.
13. bak dan 20 minuten op 210 C en vervolgens 20 minuten op 190 C. Mocht het brood na de eerste 20 minuten al donker zijn geworden, bedek het dan met een stukje alu-folie.

Vers het lekkerst, besmeerd met roomboter. Eet smakelijk!

variatie: gebruik abrikozen, vijgen of pruimen i.p.v. rozijnen

uit: *Voorproefje – recepten uit "la cuisine du Coeur* van Ad Maas, deVoorde

Redactionele Richtlijnen

De redactie

Gewaardeerde schrijfters,

Doelen die ons hierbij voor ogen staan: een heldere en inspirerende onderlinge communicatie en leesplezier voor ons allemaal.

De richtlijnen voor teksten geven wij als volgt weer:

- * Uitgangspunten
- * Kenmerken
- * Schrijfstijl

Uitgangspunten

- * De redactie behoudt de eindverantwoordelijkheid voor de inhoud van geplaatste teksten.
- * Met respect voor auteur en tekst mag de redactie ingrijpen, maar altijd na overleg.

Kenmerken (inhoudelijk)

- * De teksten zijn actueel, maatschappelijk betrokken.
- * Ze vormen een bijdrage aan spiritualiteit.
- * Ze zijn prikkelend, uitdagend en roepen vragen op.

De schrijfstijl

Uitnodigend – inspirerend – informatief – gevarieerd – goed leesbaar – soepel – beknopt – geen opsommingen – weergave van impressies – verbindend.

Kenmerken (technisch)

- * Tekstlengte: max. 600-800 woorden, d.w.z. 1,5 pagina van dit blad.
- * Wijze van aanleveren van teksten: graag zonder opmaak.
- * Foto's worden aangeleverd als jpg-bestand, met een tekst als onderschrift.
- * Regels voor verwijzing:
Naar boek: titel van boek in italic (schuin), zonder aanhalingstekens.
Naar artikel: titel van artikel tussen enkele (') aanhalingstekens.
- * Regels voor gebruik van aanhalingstekens in tekst:
Woorden en uitdrukkingen tussen enkele aanhalingstekens plaatsen.
Zinnen, gebruikt als citaat, tussen dubbele aanhalingstekens plaatsen.

Dat de richtlijnen als geheel een bloeiende bijdrage mogen vormen aan de kwaliteit van onze Nieuwsbrief Intergraal. Vragen of reacties? Mail ons!

Afzender:
INTERGRAAL
Nieuwegracht 51
3512 LE Utrecht

De Graal wenst iedereen een fijn Pasen